

5. Gorbenko, A. A. (1982) Watercolor painting for architects. Kyiv: Budivel'nik.[in Russian].
6. Dobrov, G. M. (1970)The science of science: an Introduction to General science studies. Kyiv: Nauk. Dumka [in Russian].
7. Il'in, V. V. (1994) Theory of knowledge: Epistemology. Moskva: MGU [in Russian].
8. Kalning, A. A. (1968) Watercolor painting Moskva: Iskusstvo [in Russian].
9. Kamenskaya, G. D. (1937) Watercolor XVII-XIX centuries. Lvov [in Russian].
10. Kartoshev, V. A. (1995) A system of systems. Essays on General theory and methodology. Kyiv: Slovo [in Russian].
11. Lepikash, V. A. (1961) Watercolor painting. Moskva: Ah SSSR [in Russian].
12. Pavlov, V. P. (1966) Modern Ukrainian watercolor. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
13. Palekha, Yu. V., & Lemish, N. O. (2013) Basics of research work. Kyiv: Lira [in Ukrainian].
14. Poliuk, O., & Khryptun, D. (2014) The philosophy of watercolors of Tatiana Pavlik. National folk art Museum of Hutsulshchyna and Pokuttya named Jehoshaphat Kobrin. Retrieved from <http://hutsul.museum/exhibitions/2014/tetyana-pavlyk-akvareli/> [in Ukrainian].
15. Religious information service of Ukraine. The one that draws the whole life of the Church. Retrieved from https://risu.org.ua/ua/index/exclusive/events_people/20000/ [in Ukrainian].
16. Somervil', D. (1960) What distinguishes science from other forms of knowledge. Moskva: Publishing house of the foreign literature [in Russian].
17. Tsekhmistova, H. S. (2004) Fundamentals of scientific research. Kyiv : Vydavnychi Dim " Slovo" [in Ukrainian].
18. Yudin, E. H. (1978) A systematic approach and principle of activity: Methodology. the problems lie. science Nauki. Moskva : Nauka [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 25.04.2017 р.

УДК 130.2:061.1(100)ЮНЕСКО

Живоглядова Дарина Юрївна
студентка Київського національного
університету ім. Тараса Шевченка
darynazhivog@gmail.com

СТРАТЕГІЯ ЮНЕСКО В РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО КУЛЬТУРНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Мета роботи – проаналізувати стратегії та програми ЮНЕСКО як репрезентанти функціонування міжнародного культурного співробітництва, з'ясувати специфіку стратегій ЮНЕСКО у межах її п'яти секторів. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні таких методів культурологічного аналізу, як: системний, структурно-функціональний та порівняльний, що дає змогу усвідомити роль ЮНЕСКО в організації, координації, поширенні й зміцненні міжнародного діалогу народів, культур, цивілізацій в ім'я миру на основі дослідження законодавчої бази, основних секторів та стратегій організації. **Наукова новизна** роботи полягає в розширенні уявлень про діяльність і роль ЮНЕСКО в актуалізації проблем та викликів, що постають у процесі кооперації країн світу в сфері культури. Аналіз політики, розробленої ООН з питань освіти, науки та культури, дає можливість окреслити культуротворчий і культууроохоронний потенціал ООН і ЮНЕСКО у зміцненні миру і стабільного розвитку людства, тих інклюзивних законодавчих актів, стандартів, інструментів конкретних оперативних дій, які забезпечують та стимулюють розвиток культури, сприяють нарощуванню культурних установ, мереж професіоналів та залученню населення по всьому світу до культуротворення. **Висновки.** Діяльність ЮНЕСКО спрямована на формування нового гуманізму, який пов'язує людський розвиток зі збереженням планети і забезпечує рівний доступ до всіх переваг освіти, науки, культури, комунікації та інформації, сприяє створенню інклюзивного суспільства, розвиток якого забезпечує соціальну справедливість, різноманітність, терпимість і взаєморозуміння. Стратегії діяльності ЮНЕСКО відрізняє орієнтація на розробку конкретних пропозицій формування цілісних, інноваційних і ефективних структур та розширення міждисциплінарності в реалізації програм. Ці програми узгоджуються на міжнародному глобальному, регіональному рівнях і рівні країн, конкретно тематично спрямовані, орієнтуються на досягнення конкретного результату, прямо або опосередковано враховують глобальні пріоритети стратегії ЮНЕСКО.

Ключові слова: ЮНЕСКО, ООН, культурна політика, культурна стратегія, міжнародне культурне співробітництво.

Живоглядова Дарина Юрївна, студентка Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
Стратегія ЮНЕСКО в розвитку міжнародного культурного співробітництва

Цель работы – проанализировать стратегии и программы ЮНЕСКО как репрезентанта функционирования международного культурного сотрудничества, выяснить специфику стратегий ЮНЕСКО в рамках ее пяти секторов. **Методология** исследования заключается в применении системного, структурно-функционального, сравнительного методов анализа, что позволяет определить роль ЮНЕСКО в организации, координации, распространении и укреп-

лении международного диалога народов, культур, цивилизаций во имя мира на основе исследования законодательной базы, основных секторов и стратегий организации. **Научная новизна** работы заключается в расширении представлений о деятельности и роли ЮНЕСКО в актуализации проблем и вызовов, возникающих в процессе кооперации стран мира в сфере культуры. Анализ культурной политики ООН и ЮНЕСКО позволяет обозначить их культуротворческий потенциал в укреплении мира и устойчивого развития человечества, тех инклюзивных законодательных актов, стандартов, инструментов конкретных оперативных действий, обеспечивающих и стимулирующих развитие культуры, способствующих наращиванию культурных учреждений, сетей профессионалов, и привлечению населения по всему миру к культуротворчеству. Выводы. Деятельность ЮНЕСКО направлена на формирование нового гуманизма, который связывает развитие общества с сохранением планеты и обеспечивает равный доступ ко всем преимуществам образования, науки, культуры, коммуникации и информации, способствует созданию инклюзивного общества, развитие которого обеспечивает социальную справедливость, разнообразие, терпимость, взаимопонимание. Стратегии ЮНЕСКО отличает ориентация на разработку конкретных предложений по формированию целостных, инновационных и эффективных структур и расширение междисциплинарности в реализации программ. Эти программы согласовываются на международном глобальном, региональном уровнях и уровне стран, конкретно тематически направлены, ориентируются на достижение конкретного результата, прямо или косвенно учитывают глобальные приоритеты стратегии ЮНЕСКО.

Ключевые слова: ЮНЕСКО, ООН, культурная политика, культурная стратегия, международное культурное сотрудничество.

Zhyvohliadova Daryna, student of Taras Shevchenko National University of Kyiv, the Faculty of Philosophy, Department of Culture studies

UNESCO strategies in the development of the international cultural cooperation

The purpose of the work. Research is devoted to the analysis of the place and role of UNESCO, the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Policies and programs of UNESCO as a representant of the international cultural cooperation and the specifics of UNESCO strategies within its five sectors are analyzed. Research **methodology** consists of systematic, structural and functional comparative analysis methods, allowing understanding the role of UNESCO in organization, coordination, dissemination and strengthening the international dialogue of nations, cultures and civilizations based on a study of the legislative framework, key sectors and organization policy. **Scientific novelty** reveals in expanding notions of the role of UNESCO and in actualization of problems and challenges facing by the processes of international cooperation in culture. The analysis of Educational, Scientific and Cultural sectors made by UNESCO policy provides the opportunity to outline the potential of the United Nations and UNESCO in strengthening peace and sustainable human development, the inclusive legislation, standards and specific operational actions tools to safeguard and promote the development of culture, the augmentation of cultural institutions, professional networks and attract people around the world to the culture creation. **Conclusion.** UNESCO activity aims to create a new humanism that links human development with the planet preservation and ensures equal access to all the benefits of education, science, culture, communication and information, facilitates the inclusive society creation, development of which ensures social justice, diversity, tolerance and understanding. UNESCO strategies focus on developing the specific proposals for the formation of integral, innovative and efficient structures and expansion of interdisciplinary approaches in program implementation. These programs agreed on international, global, regional and state level, thematically focus and result-oriented, directly or indirectly take into account the priorities of the global UNESCO strategy.

Keywords: UNESCO, UN, culture policy, culture strategy, international cultural cooperation.

Актуальність теми дослідження. На межі XX–XXI століть культура стає дедалі більш потужним стимулом для сталого розвитку людства в масштабах власного соціального, економічного, політичного та екологічного впливу. Дійсно, у той час, коли світ шукає нові шляхи побудови миру та сталого розвитку, культурне розмаїття та міжкультурний діалог стали головними викликами глобального порядку, заснованого на мирі, взаєморозумінні та повазі загальних цінностей, зокрема захист прав людини та культурних надбань людства. Питання тенденцій розвитку сучасної культури, зокрема у зв'язку з випрацюванням критеріїв прогресу на фоні урізноманітнення інноваційних технологій у сфері комунікацій та інформації, концептуалізуються Дж. Бенингером [28], М. Кастельсом [9], М. Маклюеном [14], Дж. Нейсбітом [16], Е. Тоффлером [23]. Грунтуючі чинники культури як інтегративної системи, культурна політика, її сутність та цілі постали предметом аналізу як зарубіжних науковців (В.Біблер [3], Ю.Габермас [34], П.Гуревич [8], Е.Еверіт [32], Ч.Лендрі [12], К. Маннгейм [13], Ф.Матарассо [36], Т.Парсонс [19], М.Пахтер [20], В.Соловйов [21], П.Сорокін [22], Ф. Фукуяма [24], так і вітчизняних дослідників (В.Андрущенко [1], В.Бакуменко [2], Ю.Богуцький [5], О.Валевський [6], О.Гриценко [7], В.Панченко [18], Н.Цимбалюк [25]. Стратегії державної політики України у сфері культури, механізми її втілення в процесі євроінтеграції, особливості держуправління в соціогуманітарній сфері аналізують Ю.Богуцький [5], О.Валевський [6], О.Гриценко [7], Ж. Безвершук [4], Т.Ковальчук [10], М.Логонова [11], В.Манжола [15], Л.Новохатько [17], Т.Шинкаренко Т.І. [26], Н.Яковенко [27] та інші.

Мета дослідження. Як на рівні транснаціональних союзів Європи (ЄС, Рада Європи), так і на рівні національної політики країн світу культурне міжнародне співробітництво постає тією інтегруючою силою, що поєднує культуру, її функціонування з іншими сферами життєдіяльності людини. Будучи

дотепер єдиною установою Організації Об'єднаних Націй з мандатом у галузі культури, саме ЮНЕСКО стала першим осередком розробки політики в галузі культури на міждержавному рівні. Політика, розроблена Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки, та культури містить інклюзивні законодавчі акти, стандарти, інструменти конкретних оперативних дій, які забезпечують та стимулюють розвиток культури, сприяють нарощуванню культурних установ, мереж професіоналів, та залученню населення по всьому світу до культуротворення. Отже, постає необхідним звернення до аналізу стратегій, запропонованих ЮНЕСКО для створення загальної картини сучасного розвитку культурної політики та визначення тенденцій її трансформації у майбутньому. Метою статті є аналіз місця і ролі ЮНЕСКО в актуалізації проблем та викликів, що постають у процесі кооперації країн світу у сфері культури.

Виклад основного матеріалу. Людство, яке ціною величезних втрат під час Другої світової війни усвідомило їх головні причини (серед них – "відмова від демократичних принципів поваги гідності людської особистості, рівноправності та взаємної поваги людей, ... насаджувана на основі невігластва і упереджень доктрини нерівності людей і рас" [39]), постало перед необхідністю захисту свого мирного існування. Для підтримки останнього "священним обов'язком" всіх народів та держав – учасників ООН було проголошено розповсюдження освіти і культури через надання "всім людям повних і рівних можливостей для отримання освіти та безперешкодних пошуків об'єктивної істини і вільного обміну думками й знаннями" [39].

Інтелектуальній еліті Європи стало зрозумілим, що політичних та економічних угод не достатньо для побудови міцного миру. Саме тому у листопаді 1945 року на Лондонській конференції було прийнято Конституцію, що проголосила створення міжнародної спеціалізованої установи ООН у галузі культури, освіти та науки – ЮНЕСКО (UNITED NATIONS EDUCATIONAL SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION). Чинності даний документ набув вже 4 листопада 1946 року як результат ратифікації членами ООН (на той час – 20 країн). Метою ЮНЕСКО постало "поступове досягнення шляхом співробітництва народів всього світу в галузі освіти, науки і культури міжнародного миру і всезагального благополуччя людства, ... в інтересах забезпечення загальної поваги до справедливості та законності прав людини, а також основних свобод, що проголошені в Конституції Організації Об'єднаних Націй, для всіх народів без розрізнення раси, статі, мови чи релігії" [39].

Втілення вищезазначеного вектору діяльності і на сьогоднішній день відбувається завдяки створенню мережі ефективної міжнародної співпраці між державами шляхом спільного вирішення загальнозначущих засадничих завдань: мобілізація можливостей солідарних дій для поширення освіти: "щоб кожна дитина ... мала доступ до якісної освіти як однієї з основних прав людини та в якості необхідної умови задля розвитку людського потенціалу" [35]; побудова міжкультурного порозуміння за допомогою охорони спільної культурної спадщини та підтримки культурного розмаїття; зміцнення зв'язків між народами та суспільствами, захист свободи вираження як невідмінної умови демократії та людської гідності.

Відповідно до основних напрямків, цілей і завдань ЮНЕСКО, у лютому 2014 р. була затверджена діюча на сьогоднішній день середньострокова стратегія, розрахована на 2014-2021 роки. Саме у статті 3 вищезгаданої стратегії визначається місія ЮНЕСКО як спеціалізованої установи ООН (відповідно до її Конституції): сприяння "побудові миру, викоріненню бідності, сталому розвитку і міжкультурному діалогу за допомогою освіти, науки, культури, комунікації та інформації" [37]. Глобальними пріоритетами "дорожньої карти" залишаються, у відповідності до Цілей розвитку тисячоліття, гендерна рівність та "єдина і процвітаюча Африка". Крім того ЮНЕСКО вкрай важливим для себе вважає перетворення себе в "справжню організацію навчання" [37]. Остання, зокрема, передбачає створення інформаційної інфраструктури, яка відповідала б сучасному рівню організації виробництва і поширення інформації за рахунок розвитку логістики, інноваційних інструментів і найкращих практик в інформаційній сфері. Це, у свою чергу, дозволяючи якісніше керувати поширенням знання та забезпечуючи гласність та інформованість широкого загалу громадськості, сприяє мобілізації ресурсів стратегічного партнерства.

Один з найбільших міжнародних конгресів щодо проблем культури, організований ЮНЕСКО (квітень–травень 2013р.), "Культура: ключ до сталого розвитку" в Ханчжоу (Китай) демонструє визначну роль культури як системи загальнозначущих цінностей. Остання розглядається в якості ключового каталізатора стійкості, джерела сенсу і енергії, творчого підходу і інновацій. А культурна інфраструктура (культурні установи та інституції) повинна ефективно використовуватися у якості громадського простору для діалогу й соціального залучення та згуртованості [38].

Місія ЮНЕСКО полягає у сприянні зміцненню миру, сталого розвитку та міжкультурного діалогу шляхом освіти, науки, культури, комунікації та інформації – п'яти ключових секторів функціонування Організації.

Провідною стратегією ЮНЕСКО у секторі "Освіта" виступає програма "Освіта для всіх", яка має забезпечити міжнародну координацію досягнення цілей, пов'язаних зі сприянням розвитку грамот-

ності та якісної освіти "для всіх", з особливим акцентом на гендерну рівність й молодь, охоплення найбільш вразливих і знедолених груп, включаючи корінні народи. Особлива увага знову ж таки приділяється Африці, найменш розвиненим країнам та малим острівним державам, що розвиваються. Міжнародне співтовариство під час Всесвітнього форуму щодо проблем освіти (Дакар, 2000 р.) узгодило домовленості про досягнення до 2015 року наступних шести цілей: 1. Забезпечення вільного доступу дітей до безкоштовної та обов'язкової високоякісної початкової освіти; 2. Розширення доступу молодих людей і дорослих до програм навчання; 3. Підвищення на 50% відсотків рівня освіченості серед дорослих; 4. Ліквідація гендерних диспропорцій в освіті; 5. Підвищення якості освіти в усіх її аспектах.

Відповідно до зазначених завдань заходи ЮНЕСКО на всіх щаблях освіти спрямовані на сприяння розвитку доступності, рівноправності, якості та інновацій за допомогою сприяння країнам в розробці засад культурної політики в галузі освіти; акцентування уваги на Африці та найменш розвинутих країнах і дев'яти багатонаселених – Бангладеш, Бразилії, Єгипті, Індії, Індонезії, Китаї, Мексиці, Нігерії і Пакистані, де проживає більше двох третин неписьменних у світі та 40% дітей без шкільної освіти; розробки і поширення посібників та інших навчальних матеріалів для вчителів з охопленням широкого кола питань в галузі освіти; сприяння масовості реагування на ВІЛ та СНІД у секторі освіти; розробки стандартів якості щодо визнання кваліфікацій в галузі вищої освіти; сприяння встановленню партнерських зв'язків між державним та приватним секторами та громадянським суспільством.

За час свого існування Організація розробила ряд міжнародних програм у рамках другого сектору – "Природничі науки". Так, ЮНЕСКО сприяє зміцненню потенціалів країн, що розвиваються в галузях природничих наук, інженерної справи й технології. Пріоритетом для цього сектору є прісноводні ресурси та пов'язані з ними екосистеми. Міжнародна гідрологічна програма спрямована на забезпечення наукових знань, технічної підготовки кадрів і консультацій з питань політики, необхідних для управління водними ресурсами на ефективній, справедливій та екологічно чистій основі. Програма "Людина і біосфера", мережа якої складається з більш ніж 531 біосферного заповідника, охоплює значну більшість наземних екосистем світу. Міжнародна програма з геології у співпраці з Міжнародним союзом геологічних наук надає допомогу вченим в більш ніж 150 країнах в питаннях вдосконалення методів оцінки енергетичних та мінеральних ресурсів, одночасно сприяючи розширенню бази знань про геологічні процеси Землі та зменшення пов'язаних зі стихійними лихами – землетрусами, виверженнями вулканів, цунамі, повеннями і зсувами – ризиками в країнах, що розвиваються. Особлива увага приділяється зміцненню потенціалів малих острівних держав у справі вирішення нагальних проблем їх сталого розвитку, таких як адаптація до зміни клімату, посилення голосу громад в глобальних дискусіях та зміцнення наукової політики.

Міжнародна програма з фундаментальних наук (МПФН) є міжурядовою ініціативою, яка має на меті зміцнення національних потенціалів за допомогою мережі передових знань в фундаментальних науках. МПФН займається проектами в галузях математики, фізики, хімії та інших наук про життя.

Сприяння діалогу між цивілізаціями на основі філософії, гуманітарних наук, практики етичного нормотворення, заохочення боротьби за права людини проти дискримінації – ключові завдання сектору "Соціальні та гуманітарні науки." У сфері науки та технологій ЮНЕСКО займається розробкою етичних стандартів та правових актів, зокрема у сфері біоетики. Затверджуються "основні принципи біоетики (такі, як: людська гідність, солідарність, свобода наукових досліджень, повага до приватного життя, конфіденційність, відсутність дискримінації, інформована згода, цілісність досліджень та інтелектуальна чесність)" [29]. Цей документ виступає правовою точкою відліку та платформою для аналізу таких питань, як клонування людини, принципів збору, обробки, зберігання та використання даних.

Робота Всесвітньої комісії з етики наукових знань та технологій зосереджена на двох таких головних напрямках, як екологічна етика (з особливим акцентом на етичних наслідках зміни глобального клімату) та етика науки (вирішення питань статусу вчених-дослідників і регламентації наукової діяльності). Програма ЮНЕСКО "Управління соціальними перетвореннями" спрямована на забезпечення результативності найсучасніших досліджень стосовно викорінення злиднів, розширення прав і можливостей представниць жіночої половини людства й молоді, міграції та урбанізації. ЮНЕСКО заохочує викладання філософії з метою стимулювання критичного й незалежного мислення, розвитку взаєморозуміння і, тим самим, сприяння зміцненню терпимості і миру.

ЮНЕСКО знаходиться в авангарді міжнародних зусиль щодо збереження матеріальної та нематеріальної спадщини та заохочення культурного розмаїття шляхом збереження спадщини в його різноманітних аспектах й розвитку форм культурного самовираження. Саме тому у межах одного з головних секторів організації – "Культура" – розроблено та прийнято ряд конвенцій стосовно забезпечення охорони та збереження спільної спадщини людства. Так, відповідно до Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, прийнятої в 1972 р, було засновано Список

всесвітньої спадщини - A World Heritage Site, в який за станом на сьогоднішній день увійшло 1031 унікальних культурних та природних об'єктів. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року і Другий протокол до неї 1999 р. сприяють відновленню зруйнованих місцевостей, встановленню зв'язків між їх минулим, сьогоденням і майбутнім. Конвенція про охорону підводної культурної спадщини (січень 2009р.) забезпечує охорону від розграбування й руйнування культурних цінностей, що знаходяться під водою. Варто також звернути увагу на провідну Конвенцію ЮНЕСКО 2005 року "Про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження", яка стрижневим стратегічним завданням організації визнала збереження культурної різноманітності, а саме "розмаїття форм, за допомогою яких культури спільнот та суспільств знаходять своє вираження" [31], включаючи різноманітні види художньої діяльності. Крім того, у документі було надано визначення культурної політики, а саме: "такої політики..., що стосується культури – на місцевому, регіональному, національному або міжнародному рівнях, яка зосереджена на культурі як такій, або ж призначена для здійснення безпосереднього впливу на форми культурного самовираження окремих осіб, спільнот або суспільств, включаючи створення, виробництво, поширення і розподіл культурної діяльності, культурних товарів та послуг, а також доступ до них" [31].

Наступним сектором ЮНЕСКО є "Комунікація та Інформація". ЮНЕСКО стверджує, що комунікація, інформація й знання є рушійними силами сталого розвитку. Саме тому значна увага у межах Організації надається сприянню вільної, незалежної й плюралістичної комунікації та загальному доступу до інформації. Адже один з ключових елементів стратегії ЮНЕСКО полягає в новаторському застосуванні інформаційних й комунікаційних технологій з метою забезпечення сталого розвитку, в тому числі за допомогою розробки і поширення новітнього програмного забезпечення.

ЮНЕСКО сприяє розвитку свободи вираження думок й свободи друку, надає безпосередню підтримку незалежним засобам інформації в країнах з перехідною економікою та країнах в конфліктних і постконфліктних районах. За допомогою програми "Інформація для всіх" ЮНЕСКО забезпечує активізацію дискусії з політичних, етичних й соціальних проблем, що зароджуються на тлі рівноправного доступу до інформації. Крім того, ЮНЕСКО допомагає бібліотекам й архівам здійснювати перехід до сучасних цифрових технологій. В межах програми ЮНЕСКО "Пам'ять світу" міжнародний консультативний комітет веде реєстр з охорони документальної спадщини, що володіє загальною цінністю. Серед них: найстаріше видання Корану, відоме як "Мушаф Отман"; найповніша колекція традиційної китайської музики; "Метрополіс" Фріца Ланга і "Дев'ята симфонія" Людвіга ван Бетховена; старовинні мексиканські рукописи; праці з національних архівів і бібліотечних організацій Єфіопії.

ЮНЕСКО була одним з головних учасників Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства (у 2003 у Женеві та у 2005 р. в Тунісі), відстоюючи концепцію "суспільства знань" та його чотирьох принципів: свобода вираження думки, загальний доступ до інформації та знань, рівний доступ до якісної освіти та заохочення культурного розмаїття. З того часу і дотепер домінуючим напрямком у секторі "Комунікації та Інформації" є побудова суспільства знання, адже "Обмін знаннями та інформацією, зокрема за допомогою інформаційних і комунікаційних технологій має здатність трансформувати економіки та суспільства. ЮНЕСКО працює над створенням інклюзивних товариств знань та надання влади місцевим громадам шляхом розширення доступу, збереження й обміну інформацією і знаннями у всіх сферах компетенції ЮНЕСКО" [30].

Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про діяльність і роль ЮНЕСКО в актуалізації проблем та викликів, що постають у процесі кооперації країн світу у сфері культури. Аналіз політики, розробленої ООН з питань освіти, науки та культури, надає можливість окреслити культуротворчий і культуроохоронний потенціал ООН і ЮНЕСКО у зміцненні миру і стабільного розвитку людства, тих інклюзивних законодавчих актів, стандартів, інструментів конкретних оперативних дій, які забезпечують та стимулюють розвиток культури, сприяють нарощуванню культурних установ, мереж професіоналів, та залученню населення по всьому світу до культуротворення.

Висновки. Отже, зміцнення соціальної згуртованості шляхом сприяння плюралізму, міжкультурного діалогу й культури миру та забезпечення центральної ролі культури постає однією найважливіших цілей функціонуванні ЮНЕСКО. Саме тому ЮНЕСКО вважається "інтелектуальним" центром Організації Об'єднаних Націй. У Статуті ЮНЕСКО підкреслюється, що мир та захист людської гідності можливі не стільки єдністю політико-економічних інтересів, стільки моральною та інтелектуальною солідарністю народів світу [33]. Відповідно, майбутнє людства, окремих націй і народів залежить не тільки від їх економічного капіталу або природних ресурсів, а й від колективної здатності розуміти й передбачати зміни в навколишньому соціальному, культурному і природному середовищі – за допомогою освіти, наукових досліджень та обміну знаннями. Конвенції, декларації, резолюції, угоди, програми, впровадження численних ініціатив, що сприяли і сприяють формуванню гуманітарного змісту внутрішньої і зовнішньої

політики держав-членів ООН, практичні заходи у сферах компетенції ЮНЕСКО згуртовують світове співтовариство у збереженні і розвитку "загального надбання людства", дозволяють знаходити шляхи і способи усунення соціальних, культурних, релігійних та інших протиріч на міжнародному, регіональному, національному, державному та місцевому рівнях. В ситуації нестабільності, кризового характеру сучасних світових процесів підвищення рівня дієвості, ефективності та результативності діяльності Організації можливе завдяки її спільним і скоординованим діям, в якості надійного партнера, з різними органами та інституціями ООН, що, в свою чергу, сприятиме зміцненню культуротворчого і культуроохоронного потенціалу останньої у зміцненні миру і стабільного розвитку людства.

Література

1. Андрущенко В. П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: підруч. для вищ. навч. закл. / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. – К.: Генеза, 2006. – 654 с.
2. Бакуменко, В. Д. Теоретико-методологічні засади формування державно-управлінських рішень: автореф. дис... д-ра наук з державного управління: 25.00.01 / Бакуменко Валерій Данилович; Українська академія держ. управління при Президенті України. – К., 2001. – 36 с.
3. Библер В.С. От наукоучения к логике культуры. Два философских введения в двадцать первый век Текст / В.С. Библер. – М.: Изд-во "Политиздат", 1991. 413 с.
4. Безвершук, Ж. О. Історія культури в термінах і назвах: словник-довідник / Ж. О. Безвершук. – К.: Вища школа, 2003. – 399 с.
5. Богуцький Ю. П. Самоорганізація культури: онтологія, динаміка, перспектива: монографія / Ю. П. Богуцький. – К.: Веселка: Ін-т культурології АМУ, 2008. – 199 с.
6. Валевський О. Культурна політика як основа стратегії модернізації українського суспільств // О. Валевський // Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. – 2013. – Вип. 2 (18). – С. 42–47.
7. Гриценко О. А. Культурна політика: концепції й досвід: Навч. посібник / О. А. Гриценко; Ін-т держ. упр. і самоврядування при Каб. Міністрів України. – К., 1994.
8. Гуревич П.С. Философия культуры / П.С. Гуревич. – М.: Nota bene, 2000. – 352 с.
9. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М.Кастельс. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608с.
10. Ковальчук Т. І. Культурна політика Європейського Союзу як інтеграційний фактор та інструмент формування загальноєвропейського культурного простору / Т. І. Ковальчук // Науковий вісник Гілея: Збірник наукових праць. – Вип. 16. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 55–64.
11. Логунова М. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: Навч. посіб. / О. І. Валевський, В. А. Ребкало, М. М. Логунова, М. І. Пірен, А. М. Пойченко, В. В. Тертичка, В. А. Шахов; ред.: В. А. Ребкало; Укр. акад. держ. упр. при Президенті України. – К., 2000. – 228 с.
12. Лэндри Ч. Креативный город / Ч.Лэндри.- М.: Издательский дом "Классика – ХХГ", 2006. – 399 с.
13. Маннгейм К. Эссе о социологии культуры [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000766/index.shtml>.
14. Маршалл Мак-Люэн. Галактика Гуттенберга: Сотворение человека печатной культуры / М.-Л. Маршалл. – К.: Ника-Центр, 2003. – 432с.
15. Манжола В. Квадратура інтеграційного кола (Актуальні проблеми європейської політики України) / В. Манжола // Політика і час: Суспільно-політичний журнал. – 2007. – №4. – С. 14-18.
16. Нейсбитт Дж. П. Что нас ждет в 90-е годы. Мегатенденции / Дж. Нейсбитт, П.Эбурдин. – М.: Республика, 1992. – 416 с.
17. Новохатько Л. Українська культура в європейському контексті / Ю.П.Богуцький, В.П.Андрущенко, Ж.О.Безвершук, Л.М.Новохатько // [за ред. Ю.П.Богуцького]. – К.:Знання, 2007. – 679 с.
18. Панченко В. І. Мистецтво в контексті культури / В. І. Панченко. – К.: ТОВ "Міжнар. фін. агенція", 1998. – 192 с.
19. Парсонс Т. Система координат действия и общая теория систем действия: культура, личность и место социальных систем / Т.Парсонс // Американская социологическая мысль.- М.- 1996.С.462-478. [Электронный ресурс]: – Режим доступа: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/par1.html>.
20. Пахтер М. Культура на перепутье. Культура и культурные институты в XXI веке: Пер. с англ. / М. Пахтер, Ч. Лэндри. – М.: Классика – ХХІ, 2003. – 96с.
21. Соловьев В. С. О христианском единстве: [сб.] / Владимир Соловьев. – М.: Рудомино, 1994. – 334 с.
22. Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П.А.Сорокин.- М.:Астрель, 2006. – 1176 с.
23. Тоффлер Елвін. Третя хвиля / Перекладач: Андрій Євса, за редакцією Віктора Шовкуна/Е.Тоффлер. – Київ: Видавничий дім "Всесвіт", 2000. – 480 с.
24. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Фукуяма Ф., пер. с англ. М. Б. Левина / Ф.Фукуяма. – М.: Издательство АСТ: ЗАО НПП "Ермак", 2004. – 588 с.
25. Цимбалюк Н. М. До питання про теоретичні засади гендерних досліджень української культури / Н. Цимбалюк // VII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва "Культурна трансформація су-

- часного українського суспільства": Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 4-5 червня 2009. – К.: ДАКККіМ, 2009. – Ч. 1.
26. Шинкаренко Т.І., Копійка В.В. Європейський Союз: Заснування і етапи становлення / Т.І. Шинкаренко, В.В. Копійка. – К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2001. – 448 с.
27. Яковенко Н. Дзеркала ідентичності. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – початку XVIII століття / Н.Яковенко. – К.: Laurus, 2012. – 472с.
28. Beninger J. R. The Control Revolution: Technological and Economic Origins of the Information Society. Cambridge, 1986 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://monoskop.org/images/e/e5/Beninger_James_The_Control_Revolution.pdf
29. Bioethics [Електронний ресурс]: Social and Human Sciences. – Режим доступу: <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/bioethics/>
30. Building Knowledge Societies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies>.
31. Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions [Електронний ресурс] – Paris, 20 October 2005 – Режим доступу: http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=31038&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.
32. Everitt A. The Governance of Culture: Approaches to Integrated Cultural Planning and Policies / Everitt A. – Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1999. – 55 p.
33. General introduction to the standard-setting instruments of UNESCO [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco>.
34. Everitt A. The Governance of Culture: Approaches to Integrated Cultural Planning and Policies / Everitt A. – Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1999. – 55 p.
35. Habermas J. Citizenship and National Identity: Some Reflections on the Future of Europe / J. Habermas // Praxis International. – 1992. – Vol. 12. – P. 1–19
36. Introducing UNESCO [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco>.
37. Matarasso F. Balancing act: 21 strategic dilemmas in cultural policy / F. Matarasso, Ch. Landry. – Strasbourg : Council of Europe Publishing, 1999. – 86 p.
38. Medium-term Strategy: (2014-2021)UNESCO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002278/227860e.pdf>
39. The Hangzhou Declaration: Placing Culture at the Heart of Sustainable Development Policies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/final_hangzhou_declaration_english.pdf.
40. UNESCO Constitution [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=15244&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

References

1. Andrushchenko V. P., L. Huberskyi, M. Mykhalchenko (2006). Social philosophy: history, theory, methodology. Kyiv : Heneza.[in Ukrainian].
2. Bakumenko, V. D. (2001). Theoretical and methodological principles of forming state-management decisions. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: National Academy for Public Administration under the President of Ukraine [in Ukrainian].
3. Bybler B.C. (1991). From science learning to logical culture. Two Philosophical Introduction. Moscow: "Polytyzdat" [in Russian].
4. Bezvershuk Zh. O. (2003). History and culture in terms of names, dictionary-directory. Kyiv : Vyshcha shkola [in Ukrainian].
5. Bohutskyi Yu. P. (2008). Self-organizing of culture: ontology, dynamics, prospects: monograph. Kyiv : Veselka. [in Ukrainian].
6. Valevskyi O. (2013). Cultural policy as the basis of a strategy to modernize Ukrainian Society. Public Management: Theory and Practice: collection scientific papers of Doctors Association, 2, 42 – 47 [in Ukrainian].
7. Hrytsenko O. A. (1994). Cultural Policy: Concepts and Experience. Kyiv : Institute of Public Administration of Ukrainian Government [in Ukrainian].
8. Hurevych P. S. (2000). Philosophy of culture. Moscow: Nota bene. [in Russian].
9. Kastels M. (2000). Informational era: Economy, Society, Culture. Moscow. [in Russian].
10. Kovalchuk T. I. (2008). Cultural Policy of the European Union as a factor of integration and a tool for common European cultural space. Kyiv: Hileiya, 16, 55–64 [in Ukrainian].
11. Lohunova M. (2000). Public Policy: Analysis and mechanism of its implementation in Ukraine. Kyiv: National Academy for Public Administration under the President of Ukraine [in Ukrainian].
12. Landry Ch. Creative city. (2006). Moscow: "Klasyka – XXI" [in Russian].
13. Mannheim K. Essay about the sociology of culture. Retrieved from <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000766/index.shtml> [in Russian].

14. Mak-Liuen McLuhan. (2003). The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. Kyiv: Nyka-Tsentr [in Russian].
15. Manzhola V. (2007). Squaring the circle (Actual problems of European policy in Ukraine). Policy and Time, 4, 14-18 [in Ukrainian].
16. Neisbytt Dzh., Eburdyn P. (1992). What are we waiting for in the nineties Moscow: Respublyka [in Russian].
17. Novokhatko L. (2007). Ukrainian culture in the European Context. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
18. Panchenko V. I. (1998). Art in the context of culture. Kyiv: Mizhnarodna finansova ahentsiia. [in Ukrainian].
19. Parsons T. (1996). The system of Coordinated action and General Theory of action: culture, personality and place of sociology. American sociological thought. (pp.462-478). Moscow. Retrieved from <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/par1.html> [in Russian].
20. Pakhter M. (2003). Culture on the crossroads. Culture and Culture Institutes in the XXI century. Moscow: Klassyka – XXI [in Russian].
21. Solov'ev V. S. (1994). About Christian Unity. Moscow: Rudomyno [in Russian].
22. Sorokyn P. (2006). Social cultural dynamics. Moscow: Astrel [in Russian].
23. Toffler Elvin. (2000). The third wave. (Andriy Yevsa, Trans). Kyiv : "Vsesvit" [in Ukrainian].
24. Fukuyama F. (2004). The End of History and the Last Man. (M. B. Levyna, Trans). Moscow : Ermak [in Russian].
25. Tsymbalyuk N. M. (2009). To the question of theoretical principles of gender investigation of Ukrainian culture. Readings of culturology dedicated to the memory of Volodymyr Podkopayev. Kyiv: DAKKKiM, 1 [in Ukrainian].
26. Shynkarenko T.I., Kopyka V.V. (2001). EU: the foundation and stages of its formation. Kyiv: In Yure [in Ukrainian].
27. Yakovenko N. (2012). Mirrors of identity. Studies of the history of views and ideas of Ukraine in XVI – the beginning of XVIII centuries. Kyiv: Laurus [in Ukrainian].
28. Beninger J. R. (1986). The Control Revolution: Technological and Economic Origins of the Information Society. Cambridge. Retrieved from https://monoskop.org/images/e/e5/Beniger_James_The_Control_Revolution.pdf [in English].
29. Bioethics: Social and Human Sciences. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/bioethics> [in English].
30. Building Knowledge Societies. Retrieved from <http://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies> [in English].
31. Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions: Paris, 20 October 2005. Retrieved from http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=31038&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html [In English].
32. Everitt A. (1999). The Governance of Culture: Approaches to Integrated Cultural Planning and Policies. Strasbourg: Council of Europe Publishing [in English].
33. General introduction to the standard-setting instruments of UNESCO. Retrieved from <http://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco> [In English].
34. Everitt A. (1999). The Governance of Culture: Approaches to Integrated Cultural Planning and Policies. Strasbourg: Council of Europe Publishing [in English].
35. Habermas J. (1992). Citizenship and National Identity: Some Reflections on the Future of Europe. Praxis International, 12, 1–19 [in English].
36. Introducing UNESCO. Retrieved from <http://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco> [in English].
37. Matarasso F. (1999). Balancing act: 21 strategic dilemmas in cultural policy. Strasbourg : Council of Europe Publishing [in English].
38. Medium-term Strategy: (2014-2021) UNESCO. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002278/227860e.pdf> [in English].
39. The Hangzhou Declaration: Placing Culture at the Heart of Sustainable Development Policies. Retrieved from http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/final_hangzhou_declaration_english.pdf [in English].
40. UNESCO Constitution. Retrieved from http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=15244&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html [in English].

Стаття надійшла до редакції 04.04.2017 р.